

Kasvu ja vaikuttaminen -osasto/HP

17.10.2019

Eduskunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

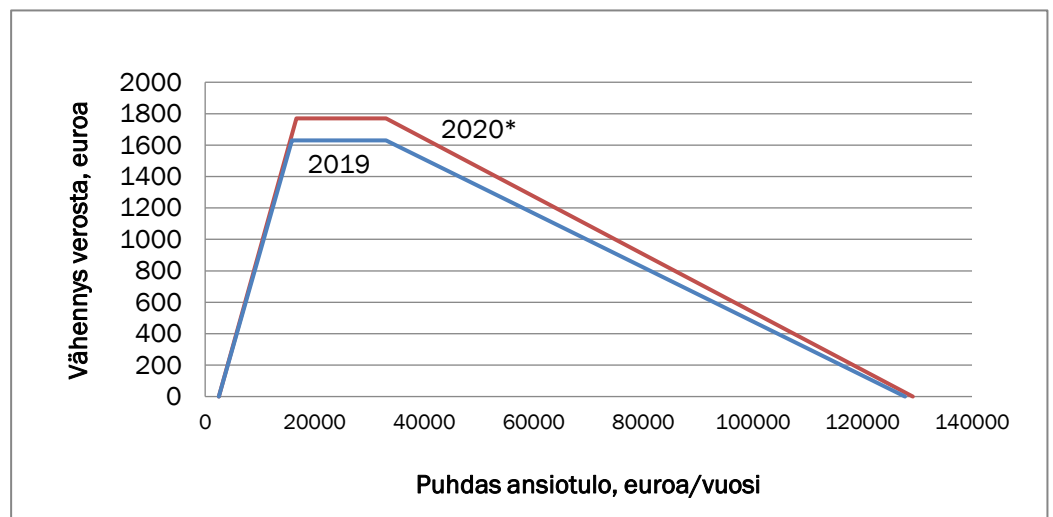
Asiantuntijakuuleminen 18.10.2019

Hallituksen esitys (HE 24/2019 vp) eduskunnalle laeiksi vuoden 2020 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain 3 ja 12 §:n muuttamisesta

Ansiotulojen verotus Hallitus esittää ensi vuoden ansiotuloverotukseen ansiokehitystä vastaavaa indeksitarkistusta sekä pieni- ja keskituloihin painottuvaa veronkevennystä. Indeksitarkistuksen arvioidaan vähentävän ansiotuloveroja lähes 500 miljoonalla eurolla ja veronkevennyksen 200 miljoonalla eurolla.

Indeksitarkistus ja veronkevennys toteutetaan korottamalla valtion tuloveroasteikon tulorajoja ja kasvattamalla työtulovähennystä (kuvio 1), kunnallisverotuksen perusvähennystä sekä eläketulovähennyksiä. Valtion tuloveroasteikon ylimmän tuloveroluokan niin kutsuttua solidaarisuusveroa jatketaan hallituskauden loppuun.

KUVIO 1. Työtulovähennys 2019–2020*

Taulukosta 1 nähdään, että työtulovähennyksen ja perusvähennyksen muutokset suosivat pienituloisia. Esitettyjen veromuutosten seurauksena pienituloisten käteen jäävä tulo nousee suhteellisesti eniten. Pienituloisten veronkevennyksillä kompensoidaan haittaverojen (tupakka-, virvoitusjuoma- ja polttoaineverojen) korotuksia. Kulutusverot ovat yleensä regressiivisiä eli ne kohdistuvat erityisesti pieni- ja keskitulolisille. SAK:n mielestä talouden normaalioloissa ei tarvita yleisiä veronalennuksia, vaan on varauduttava seuraavaan taantumaan.

17.10.2019

TAULUKKO 1. Työtulovähennyksen, valtion tuloveroasteikon ja kunnallisverotuksen perusvähennyksen muutosten vaikutus nettotuloihin tulotasoittain

Bruttoansiot	Työtulovähennys		Valtion tuloveroasteikko		Perusvähennys		Yhteensä	
	€/kk	%	€/kk	%	€/kk	%	€/kk	%
2 000	0,7	11	0,2	2	0,3	5	1,2	18
3 000	0,5	11	0,4	10	0,0	0	0,9	20
4 000	0,4	10	0,5	12	0,0	0	0,8	22
5 000	0,3	8	0,4	14	0,0	0	0,7	22
6 000	0,2	7	0,4	14	0,0	0	0,6	21
7 000	0,1	6	0,7	30	0,0	0	0,9	36
8 000	0,1	5	0,7	33	0,0	0	0,8	38
9 000	0,1	4	0,7	33	0,0	0	0,7	37
10 000	0,0	2	0,6	33	0,0	0	0,7	35

Kiky korottaa palkansaajan maksuja

Kilpailukyky sopimuksessa sovittiin sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun alentamisesta. Ensi vuonna alennus poistuu. Tästä aiheutuva korotus on merkittävä, koska maksu ei ole vähennyskelpoinen verotuksessa. Korotus kohdistuu erityisesti hyvätuloisiin palkansaajiin (taulukko 2). Sairaanhoitomaksulla rahoitetaan esimerkiksi Kelan maksamia lääkekorvauksia ja lääkärinpalkkioita. Etuuksiin ovat oikeutettuja kaikki vakuutetut, joten maksu on veronluontoinen, eikä sitä voi vähentää verotuksessa. Vain ansiotuloihin liittyvät pakolliset vakuutusmaksut ovat vähennyskelpoisia verotuksessa.

Kilpailukyky sopimuksessa sovittu työeläkemaksun korotus ja päivärahamaksun alennus menevät lähes päittäin. Vaikka työttömyysvakuutusmaksu hieman alenee, yhteensä maksumuutokset kuitenkin kiristävät palkansaajan ja erityisesti hyvätuloisten verotusta (taulukko 2).

17.10.2019

TAULUKKO 2. Sairaanhoidomaksun, päivärahamaksun, työeläkemaksun ja työttömyysvakuutusmaksun muutoksen vaikutus nettotuloihin tulotasoittain

Brutto- ansiot	Sairaanhoido- maksu		Päivärahamaksu		Työeläkemaksu		Työttömyys- vakuutusmaksu		Yhteensä	
	€/kk	%	€/kk	%	€/kk	%	€/kk	%	€/kk	%
2 000		-0,6	-10	0,3	5	-0,3	-6	0,2	3	-0,5
3 000		-0,8	-17	0,3	6	-0,3	-7	0,2	5	-0,6
4 000		-0,9	-23	0,3	8	-0,3	-9	0,2	6	-0,7
5 000		-0,9	-29	0,3	10	-0,4	-11	0,2	7	-0,8
6 000		-1,0	-36	0,3	12	-0,4	-14	0,2	9	-0,8
7 000		-1,0	-42	0,3	11	-0,3	-13	0,2	8	-0,9
8 000		-1,1	-49	0,3	13	-0,3	-15	0,2	9	-0,9
9 000		-1,1	-55	0,3	15	-0,3	-17	0,2	11	-0,9
10 000		-1,1	-61	0,3	16	-0,4	-19	0,2	12	-1,0

Ostovoima kasvaa

Kun tarkastellaan vuoden 2020 vero- ja maksumuutosten vaikutusta nettotuloihin ilman ansiokehitystä, nähdään kuviosta 2 (alin käyrä), että pienituloisten käteen jäävä tulo kasvaa muita enemmän ja hyvätuloisten säilyy lähes ennallaan. Laskelmassa ei ole otettu huomioon mahdollista kuntien keskimääräisen tuloveroprosentin nousua.

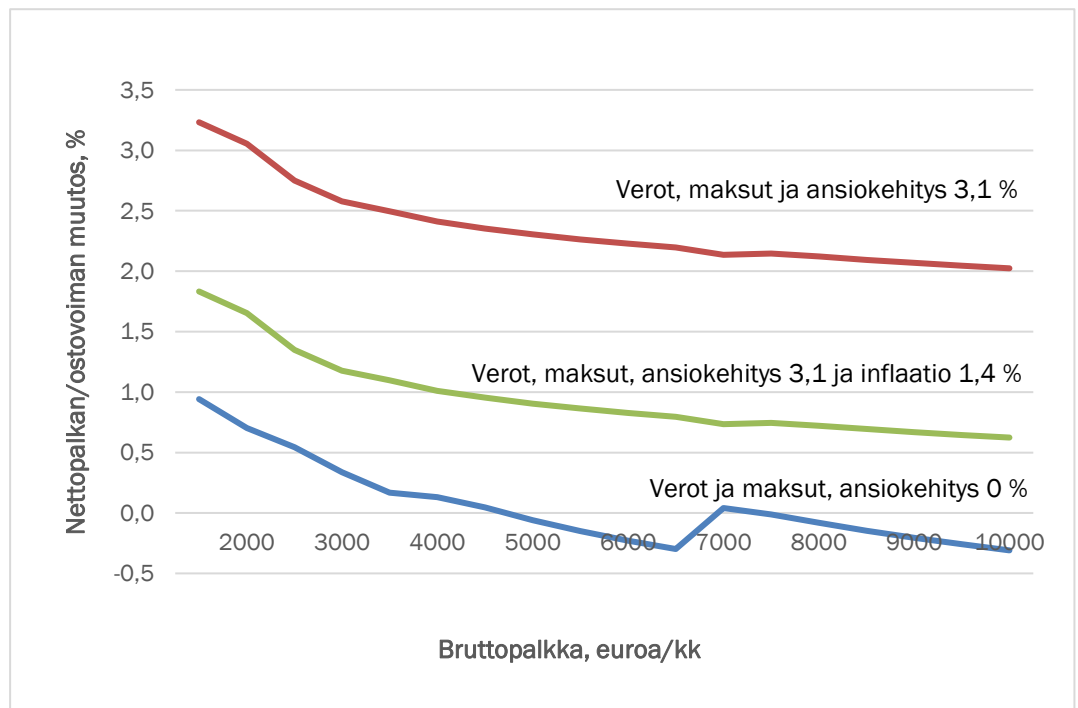
Valtiovarainministeriö ennustaa nimellisansioiden nousevan 3,1 prosenttia ensi vuonna. Julkisen sektorin lomarahaleikkausten poistuminen kasvattaa ansioita 0,3 prosenttia ansiotasoindeksillä mitattuna. Arvio ensi vuoden ansiokehityksestä täsmentyy, kun parhaillaan käynnissä olevat liittoneuvottelut päättyvät.

Kun ansiokehitys otetaan huomioon, nähdään kuviosta 2 (ylin käyrä), että pieni- ja keskituloisilla palkansaajilla käteen jäävä tulo kasvaa runsaat 2½ prosenttia ja suurituloisilla noin kaksi prosenttia.

Palkansaajan ostovoiman (nettoreaaliansion) kehitykseen vaikuttaa myös inflaatio. VM ennustaa kuluttajahintaindeksin nousevan ensi vuonna 1,4 prosenttia. Kun tämä otetaan huomioon, palkansaajan ostovoima kasvaa pieni- ja keskituloisilla runsaan prosentin ja suurituloisilla vajaan prosentin (kuvio 2, keskimäinen käyrä).

17.10.2019

KUVIO 2. Vuoden 2020 vero- ja maksumuutosten, ansiokehityksen (3,1 %) ja inflaation (1,4 %) vaikutus käteen jäävään tuloon/ostovoimaan (kuntien tuloveroprosentin mahdollisia muutoksia ei ole otettu huomioon)

Kotitalousvähennys supistuu

SAK:n mielestä kotitalousvähennystä voidaan käyttää suhdannepolitiikan välineenä siten, että kotitalousvähennystä supistetaan, kun työvoiman kysyntä kasvaa. Vastaavasti vähennystä kasvatetaan talouden taantumassa, kun työvoiman kysyntä vähenee. Hallituksen esittämä kotitalousvähennyksen supistaminen on perusteltu tilanteessa, jossa työvoiman kysyntä ja työllisyys on ollut vahvassa kasvussa. Synkkenevät suhdannenäkymät kuitenkin heikentävät tätä perustelua.

Asuntolainojen korkojen vähennysoikeudesta luovutaan

Asuntolainojen korkojen vähennysoikeutta on supistettu asteittain vuodesta 2012 alkaen siten, että tänä vuonna vähennyskelpoista on enää 25 prosenttia koroista. Tavoitteena on ollut yhtenäistää vuokra- ja omistusasumisen verokohtelua. Ensi vuodelle korkojen vähennyskelpoista osuutta ehdotetaan pienennettäväksi kymmenellä prosenttiyksiköllä. SAK:n mielestä asuntovelan koron vähennysoikeudesta ei kuitenkaan pitäisi luopua kokonaan, vaan korkovähennys tulisi säilyttää osittain, jotta mahdollisiin korkovaihteluihin sopeutuminen helpottuisi.

17.10.2019

Puolet työnantajan maksamista muuttokustannuksista verovapaaksi

Hallitus esittää muuttokustannuksiin verotukea työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi. Työnantajan maksamien muuttokustannusten osittaisen (50 %) verovapauden toivotaan madaltavan kynnystä työpaikan vaihtamiseen. Työttömyysetuuteen oikeutetulla henkilöllä on jo nykyisin mahdollisuus saada tietyin edellytyksin liikkuvuusavustusta, jos hän ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävän työn tai aloittaa vähintään kaksi kuukautta kestävästä työhön liittyvän koulutuksen.

SAK korostaa sitä, että uusi verotuki monimutkaistaa verotusta, aiheuttaa hallinnollista työtä ja lisää aukkoja veropohjaan. Uuden, osittain päällekkäisen verotuen sijaan kannattaisi pikemminkin kehittää olemassa olevaa liikkuvuusavustusta. Työnantajalla on joka tapauksessa jo nyt mahdollisuus maksaa korotettua kompensatiota työntekijän muuttokustannuksista siten, että nettona kompensatio kattaa muuttokulut.

Avainhenkilölaki pysyväksi ja lähdeveroprosentti 32 prosenttiin

Ulkomailta Suomeen muuttaviin avainhenkilöihin kohdistuva verohuojennus on ollut voimassa yhtäjaksoisesti vuodesta 2001. Määräaikaisen lain soveltamista on jatkettu useita kertoja. SAK pitää hyvänä, että avainhenkilöihin kohdistuva verohuojennus vakinaistetaan pysyväksi. On edelleen tärkeää edistää erityistä asiantuntemusta omaavien avainhenkilöiden Suomeen tuloa. Viime vuosina lakia on sovellettu noin 550 henkilöön.

Myös verotuksen muutospaineita ja tulevaisuutta selvittäneen työryhmän tutkimusraportissa (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:35) todetaan, että ulkomaisten avainhenkilöiden erityisverokohtelu on hyvin perusteltu. Lisäksi raportissa todetaan, että Suomessa käytössä oleva erityisverotus vaikuttaa suhteellisen kilpailukykyiseltä verrattuna muissa maissa käytössä oleviin malleihin. Hallitus esittää kuitenkin, että ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeveroprosenttia alennetaan nykyisestä 35 prosentista 32 prosenttiin.

SAK:n mielestä Suomen ei ole syytä lietsoa avainhenkilöiden erityisverokohteluun liittyvää kansainvälistä verokilpailua alentamalla palkkatuloista perittävän lähdeveron määrää. Lähdeveron alentaminen myös kasvattaa eroa suhteessa normaaliin tuloveroon. Ne, jotka eivät ole lähdeveron piirissä, voivat kokea tämän perustellusti epäoikeudenmukaiseksi ja tällaiset tuntemukset voivat osaltaan heikentää verotuksen koettua legitimitettä ja veromyönteisyyttä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry